

Atureu la gerontofòbia!

Desenvolupo des de la meva jubilació una activitat social sostinguda al barri, a l'Esquerra de l'Eixample, on presideixo l'Associació de veïnes i Veïns... Però vet aquí que arriba el Covid-19. Considerant les coses de manera objectiva, he d'estar preocupada. El virus pot afectar qualsevol persona. Però resulta evident que té una especial incidència i uns efectes particularment letals entre la gent gran. Val a dir, entre persones que tenen la meva edat o més. Les dades que, dia rere dia, els mitjans de comunicació traslladen a l'opinió pública són, des d'aquest punt de vista, incontestables. Caldria afegir, doncs, als meus motius d'inquietud que la nostra entitat veïnal compta entre els seus socis i sòcies gran nombre de persones d'edat avançada.

El cas és que nosaltres, les iaies i iaïos, ens hem convertit en víctimes, no només d'una epidèmia, sinó de la irresponsabilitat dels líders que, durant anys, han sacrificat la salut de tot un país en l'altar dels beneficis privats i d'una pretesa "rendibilitat" – i no pas interès social. Sóc francesa i visc a Barcelona des de fa trenta-dos anys. M'hi trobo a casa meva i em sento plenament una ciutadana europea. D'aquesta Europa que la nostra generació i la dels nostres pares han aixecat i fet possible, després de tants patiments al llarg de la turmentosa història del segle XX. La construcció d'un Estat del benestar, de xarxes públiques de salut, educació i protecció social ha estat el nostre orgull i el nostre senyal d'identitat a ulls del món. Com és possible que, davant d'una epidèmia, allò que crèiem sòlides conquestes i segures barreres de defensa davant de qualsevol mal evidenciïn tantes esquerdes i febleses? Tothom entén que el risc zero no existeix. Fins i tot que un virus desconegut agafi a contrapeu governs i autoritats sanitàries. Però la crisi sanitària ha posat de relleu l'erosió que han estat patint durant els últims anys els sistemes públics de salut, les privatitzacions de serveis,

les retallades pressupostàries... A l'hora de la veritat, mancaven els llits que havien estat suprimits; es requerien els professionals dels quals s'havia prescindit o els equipaments – moltes voltes elementals – que no s'havien proveït. Només els esforços de metges i personal sanitari han compensat aquestes mancances i evitat el col·lapse del sistema en uns moments crítics.

Tanmateix, per a nosaltres, la “gent gran”, tot plegat ha tingut conseqüències tràgiques. Als hospitals, el 90% de les víctimes tenen més de 65 anys. Pel que fa a les residències, la mortaldat – moltes vegades en situacions d'abandonament – ha estat esgarrifosa. Aquí és on més s'han patit els efectes nefastos de la manca de recursos i de la ineficiència d'una gestió privada que ha basat els seus guanys en la contenció de la despesa – personal insuficient i mal pagat, instal·lacions inadequades i no medicalitzades... Molts avis han mort en la solitud, lluny d'uns éssers estimats que ni tan sols han pogut fer-ne el dol.

Alhora, hem començat a sentir discursos inquietants. Hem sentit governants dir que calia acceptar que l'epidèmia delmés la població de gent gran abans d'aturar l'economia amb mesures de confinament. Fins i tot hi ha hagut crides als més vells perquè acceptessin sacrificar-se pel benestar de les noves generacions. D'alguna manera, amb la pandèmia tornen un llenguatge i unes nocions que pensàvem enterrades per la història: “*classificació*” de les persones per categories humanes, darwinisme social – una mena de selecció natural, mitjançant la qual la malaltia expurgaria la societat dels elements febles i inútils que la “*llasten*”... La temptació de fer-ne una política eugenèsica potser estar menys lluny del que podríem pensar enmig d'aquesta crisi de valors sobtadament revelada pel virus. Una circular de la conselleria de salut de la Generalitat recomanava abstenir-se de fornir certes atencions mèdiques a les persones grans en funció de l'escassa rendibilitat d'aquests tractaments. Atenció, perquè no estem parlant de la “*medecina de guerra*” que, a voltes, els

professionals es veuen obligats a adoptar en els seus serveis, prenent greus decisions, cas per cas. No: es tracta d'una instrucció genèrica que fa d'un sol paràmetre, l'edat – una dada que hauria de conjuguar-se amb moltes altres variables a l'hora de decidir un determinat tractament mèdic – el factor determinant. Potser ha estat una “relliscada”, però no deixa de ser significativa en la mesura que connecta amb un sinistre “*air du temps*”. Car, com es pot justificar discriminar una categoria de ciutadans i ciutadanes en funció de la seva edat ?

En condicions ideals, caldria fer el test a tothom i, després, confinar i tractar les persones infectades. Mentrestant, encara que la motivació fos protegir-les, no deixaria de ser trist i paradoxal que milions de persones grans, que han donat tota la seva vida activa a la societat i continuen animant-la voluntàriament, es veiessin condemnades en bloc a una forma d'empresonament... perquè les autoritats foren incapaces de detectar i confinar els portadors del virus. Sóc una dona que tota la vida ha lluitat per ser lliure, i perquè els meus infants també ho fossin. Ara, visc confinada, i he esdevingut una preocupació i una càrrega per a ells.

Sóc originària d'Algèria, d'una societat on no hi havia la distància generacional que preval en les nacions modernes i industrialitzades – societats que han generat grans recursos i contenen un immens potencial de desenvolupament per a la humanitat, però que manquen encara d'organització i valors a l'alçada d'aquestes possibilitats. Cal dir que, aleshores, malgrat l'endarreriment, les desigualtats i injustícies que prevalien en aquell ordre colonial, especialment vers les dones, la vellesa era venerada, respectada, estimada. Això era una font d'alegria i confortava el jovent amb una mirada optimista davant la vida. El tresor més preuat que tenim són els records; aquelles coses que no s'ensenyen a l'escola, les veus, les rialles, els cants, els àpats familiars compartits, les històries mil cops contades, la tendresa,

els petons... La transmissió d'un saber i de tota una cultura. I una manera d'arraconar la por: no tenir por de viure, no témer morir. Per això la societat necessita imperiosament la seva gent gran. El grau de desenvolupament d'una civilització humana es podria mesurar pel nivell de felicitat que és capaç de procurar a les generacions que l'han bastida. Perquè aquest tracte no és tant un deure envers el passat com un compromís amb l'endemà. Al capdavant, no estem parlant d'una pandèmia, sinó d'una crisi de civilització.

Sylviane DAHAN – 15/04/2020